NN 50/2022 (27.4.2022.), Pravilnik o kontinuiranoj plovidbenosti i održavanju vojnih zrakoplova

MINISTARSTVO OBRANE

634

Na temelju članka 107. stavka 2. Zakona o obrani (»Narodne novine«, br. 73/13, 75/15, 27/16, 110/17 – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 30/18 i 70/19), uz prethodnu suglasnost ministra nadležnog za poslove civilnog zračnog prometa, donosim

PRAVILNIK

O KONTINUIRANOJ PLOVIDBENOSTI I ODRŽAVANJU VOJNIH ZRAKOPLOVA

I. TEMELJNE ODREDBE

Članak 1.

(1) Ovim Pravilnikom propisuje se kontinuirana plovidbenost, uvjeti plovidbenosti i uporabe vojnih zrakoplova, sustav zrakoplovno-tehničkog održavanja, održavanje vojnih zrakoplova i zrakoplovnih komponenti, zrakoplovno-tehničko osoblje te njegovo osposobljavanje, kontrola radova, nadzor i mjere sigurnosti prilikom održavanja vojnih zrakoplova i zrakoplovnih komponenti.

(2) Ministarstvo obrane i Oružane snage Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu Oružane snage) obvezni su pregledavati i provjeravati vojne zrakoplove i komponente zrakoplova tijekom uporabe i održavati ih u stanju koje jamči sigurnu zračnu plovidbu.

Članak 2.

Pojmovi koji se koriste u ovom Pravilniku imaju sljedeće značenje:

– *Dozvola za održavanje (Aircraft Maintenance Licence – AML)* je dokument kojim se potvrđuje da osoba na koju se odnosi ima potrebna znanja i iskustva u skladu s odredbama ovoga Pravilnika i odgovarajućeg programa osposobljavanja, za opseg održavanja naveden u dozvoli.

– *Direktiva o plovidbenosti (Airworthiness directive)* je naredba zrakoplovnih vlasti zemlje proizvođača ili zemlje registra zrakoplova o obveznim izmjenama u postupcima održavanja zrakoplova i/ili komponente radi ispunjavanja uvjeta kontinuirane plovidbenosti.

– *Glavni inženjer održavanja (Chief Maintenance Engineer)* (u daljnjem tekstu GIO) je zrakoplovno-tehnička osoba ovlaštena i strukovno odgovorna za provedbu i nadzor održavanja u Zapovjedništvu Hrvatskoga ratnog zrakoplovstva (u daljnjem tekstu HRZ) ili vojnoj organizaciji za održavanje HRZ-a.

– *IRE (instrumenti, radio i elektrooprema)* je specijalnost tehničke službe u Oružanim snagama, koja se bavi održavanjem sustava instrumentalne, radio i elektroopreme zrakoplova.

– *Komponenta (Component)* zrakoplova je bilo koji motor, elisa, dio ili uređaj.

– *Kontinuirana plovidbenost (Continuing Airworthiness)* su svi procesi koji osiguravaju da, u bilo koje vrijeme u svojem radnom vijeku, zrakoplov udovoljava zahtjevima za plovidbenost koji su na snazi i u stanju je za sigurnu zračnu plovidbu.

– *Međuletni pregled (Thru-flight Inspection)* je pregled zrakoplova koji se prema listi međuletnog pregleda provodi između dva leta u letačkom danu.

– *Nadležno tijelo (Competent Authority)* Ministarstva obrane za upravljanje sigurnošću vojnoga zračnog prometa (u daljnjem tekstu nadležno tijelo) je nadležna ustrojstvena jedinica Ministarstva obrane koja obavlja poslove u području kontinuirane plovidbenosti vojnih zrakoplova i sigurnosti vojnog zračnog prometa.

– *Odgovorna osoba (Accountable Manager)* za održavanje u vojnoj organizaciji za održavanje (u daljnjem tekstu VOO) je zapovjednik postrojbe u kojoj je uspostavljena VOO.

– *Odobrena organizacija za održavanje (Approved Maintenance Organization)* (u daljnjem tekstu OOO) je domaća ili inozemna pravna osoba koja posjeduje odgovarajuće odobrenje nadležnih tijela za održavanje zrakoplova i/ili zrakoplovnih komponenti.

– *Ovlašteno osoblje (Certifying Staff)* odobrene organizacije za održavanje je zrakoplovno-tehničko osoblje ovlašteno i odgovorno za održavanje zrakoplova i/ili komponenti u OOO-u.

– *Održavanje (Maintenance)* je skup mjera, radnji, postupaka ili kombinacija sljedećeg; obnavljanje, popravak, provjera, zamjena, preinaka ili uklanjanje nedostataka na zrakoplovu ili komponenti kojim se osigurava ispravnost i pouzdanost za namjensku uporabu.

– *Opsluživanje zrakoplova (Aircraft servicing)* je skup propisanih radnji koje se provode tijekom eksploatacije zrakoplova što obuhvaća čišćenje, pranje, podmazivanje, dopunu gorivom, mazivima i plinovima. Opsluživanje zrakoplova pored navedenih aktivnosti obuhvaća i vuču zrakoplova, uklanjanje s mjesta nesreće i naoružavanje zrakoplova.

– *Plovidbenost (Airwortiness)* zrakoplova je sposobnost zrakoplova za sigurnu zračnu plovidbu.

– *Potrošna komponenta (Expendable)* je svaka komponenta koja ne može biti popravljena ili obnovljena ili ne postoji odobreni postupak za popravak ili obnovu (npr. prekidači, filtri, cijevi, brtve, žarulje, priključci i sl.).

– *Potrošni materijal (Consumable)* je materijal namijenjen održavanju zrakoplova i komponenti koji se uporabom nepovratno troši (npr. ulja, maziva, brtvila, izolacijski materijal, trake, boje, ljepila, otapala, sredstva za čišćenje i sl.) osim zrakoplovnih ubojnih i pirotehničkih sredstava.

– *Potvrda o tipu (Type Certificate)* ili *Certifikat tipa (Type Certificate)* je dokument koji izdaje nadležno tijelo nakon provedenog postupka kojim se utvrđuje sukladnost zrakoplova, motora ili elise s projektom i kada se utvrdi da zrakoplov, motor ili elisa nema nikakve značajke ili svojstva koja bi mogli štetno utjecati na sigurnost njihove uporabe.

– *Potvrda o vraćanju u uporabu (Certificate Of Release To Service – CRS)* je dokument kojim se zrakoplov vraća u uporabu nakon održavanja.

– *Potvrda o ovlaštenom vraćanju u uporabu POVU-1 (Authorized Release Certificate)* je dokument kojim se komponenta vraća u uporabu nakon održavanja.

– *Potvrda o plovidbenosti (Certificate of Airworthiness)* je dokument koji izdaje nadležno tijelo, a kojim se potvrđuje da zrakoplov udovoljava uvjetima za sigurnu zračnu plovidbu.

– *Poslijeletni pregled (Post-flight Inspection)* je pregled nakon zadnjeg leta tijekom letačkog dana.

– *Potvrda o odobrenju (Aproval Certificate)* je dokument kojim nadležno tijelo potvrđuje sposobnosti organizacije za održavanja zrakoplova i/ili komponenti.

– *Pričuvni dio (Spare part)* je svaki izdvojeni dio zrakoplova, sustava ili uređaja koji se skladišti i čuva na zalihama radi održavanja.

– *Prijeletni pregled (Pre-flight Inspection)* je pregled zrakoplova koji se prema listi prijeletnog pregleda provodi prije prvog leta u letačkom danu.

– *Preinaka (Modification)* je prepravak zrakoplova ili dijela zrakoplova ili komponente prema odobrenim standardima. Preinake se dijele na male i velike. Velike preinake su one koje utječu na integritet strukture zrakoplova, letne performanse, rad sustava i motora, promjenu mase i stabilnosti zrakoplova. Sve ostale su male preinake.

– *Priručnik organizacije za održavanje (Maintainance Organisation Exposition – MOE)* je detaljan opis organizacije za održavanje iz kojeg je vidljiv sustav, postupci, opseg i vrsta radova, ovlašteno i odgovorno osoblje i njihova međusobna veza i odgovornosti, kako bi se mogla utvrditi sukladnost i pratiti udovoljavanje propisanim zahtjevima.

– *Priručnik organizacije za osposobljavanje (Maintainance Training Organisation Exposition MTOE)* je dokument koji prikazuje propisane operativne postupke, unutarnju organizaciju i upute za rad u organizaciji za osposobljavanje zrakoplovno-tehničkog osoblja.

– *Program održavanja (Maintenance Program)* je dokument koji sadrži postupke održavanja i preglede za svaki tip zrakoplova, rokove i način provedbe koji su određeni namjenom i uvjetima uporabe, zrakoplovno-tehničkom (u daljnjem tekstu ZT) dokumentacijom.

– *Rotacijska komponenta (Rotable)* je svaka komponenta koja može biti popravljena ili obnovljena u skladu s odobrenim postupkom s namjerom da se ponovno vrati u uporabu (npr. pumpe, elektronički uređaji, primopredajnici generatori, starteri, visinomjeri i sl.).

– *Resurs zrakoplova ili komponente (Service Life)* je određeno vrijeme, broj sati rada ili ciklusa (opaljenja, slijetanja) do prve obnove ili između dvije obnove utvrđeno tehničkim uputama proizvođača i/ili ovlaštene organizacije za održavanje.

– *Servisni bilten (Service Bulletin)* je uputa proizvođača kojom se utvrđuju izmjene i/ili dopune postojećih uputa za održavanje zrakoplova i/ili komponente, a može biti obvezujući, preporučeni ili izborni.

– *Servisno pismo (Service Letter)* je tehnička obavijest proizvođača kojim korisnike zrakoplova i/ili komponente obavještava o aktivnostima održavanja.

– *Strukovni inženjer (Professional Engineer)* za kvalitetu i resurse održavanja je zrakoplovno-tehnička osoba ovlaštena i odgovorna za stručni nadzor sustava i kvalitete održavanja.

– *Tjedni pregled (Weekly Inspection)* je pregled koji se prema listi tjednog pregleda provodi jednom u tjedan dana.

– *Vijek uporabe (Total life time)* je ukupno vrijeme određeno za sigurnu uporabu zrakoplova ili komponente.

– *Vojna organizacija za održavanje (Military Maintenance Organization)* (u daljnjem tekstu VOO) je vojna organizacija koja posjeduje odgovarajuće odobrenje nadležnog tijela za održavanje vojnih zrakoplova i/ili komponenti.

– *Vojni zrakoplov (Military Aircraft)* (u daljnjem tekstu zrakoplov) je avion, helikopter i besposadni zrakoplov, koji nosi oznake državne pripadnosti i upisan je u hrvatski Registar vojnih zrakoplova.

– *ZIM (zrakoplov i motor)* je specijalnost tehničke službe u Oružanim snagama, koja se bavi održavanjem zmaja zrakoplova, njegovih sustava i pogonske grupe.

– *ZN (zrakoplovno naoružanje)* je specijalnost tehničke službe u Oružanim snagama, koja se bavi održavanjem sustava naoružanja zrakoplova.

– *Zrakoplovno-tehnička uputa (Aviation Technical Instruction)* (u daljnjem tekstu: ZT uputa) je dokument kojim se objašnjavaju odgovarajuće odredbe ovoga Pravilnika, utvrđuju uvjeti i norme prema kojima se provodi održavanje zrakoplova i/ili komponente.

II. KONTINUIRANA PLOVIDBENOST

Članak 3.

(1) Zrakoplov i komponenta mogu se upotrebljavati jedino ako udovoljavaju tehničkim zahtjevima plovidbenosti za sigurnu zračnu plovidbu propisanu ovim Pravilnikom.

(2) Tehnički zahtjevi plovidbenosti iz stavka 1. ovoga članka određuju se prema vrsti, tipu i namjeni zrakoplova i komponente.

Tehnički zahtjevi plovidbenosti

Članak 4.

Zrakoplovi i komponente su tehnički ispravni i udovoljavaju tehničkim zahtjevima plovidbenosti ako:

– ispunjavaju uvjete funkcionalne ispravnosti za izvršenje zadaće

– imaju važeći resurs

– su uklonjene utvrđene neispravnosti

– su izvedene preinake i provedeni pregledi i popravci u skladu s odobrenim programom održavanja

– su provedeni svi obavezni servisni bilteni i izvršene zrakoplovne direktive

– su provedene potrebne mjere na temelju naredbi nadležnog tijela, u reagiranju na problem vezan za sigurnost letenja

– je provedena neposredna priprema zrakoplova za uporabu

– su provedeni probni letovi, kada je to potrebno

– posjeduju kompletnu i pravilno popunjenu zrakoplovno tehničku dokumentaciju (u daljnjem tekstu ZT dokumentacija).

Plovidbenost zrakoplova i zrakoplovne komponente

Članak 5.

(1) Sposobnost zrakoplova za sigurnu zračnu plovidbu dokazuje se potvrdom o plovidbenosti zrakoplova (u daljnjem tekstu: potvrda o plovidbenosti) koju izdaje nadležno tijelo.

(2) Nadležno tijelo izdat će potvrdu o plovidbenosti kada se uvjeri da je zrakoplov u skladu s projektom odobrene potvrde o tipu te da je u stanju za sigurnu uporabu. Radi utvrđivanja stanja, nadležno tijelo može provesti inspekcijski pregled zrakoplova.

(3) Potvrda o plovidbenosti zrakoplova izdaje se na neograničen rok i važi dok su ispunjeni zahtjevi iz stavka 2. ovoga članka. Potvrda se izdaje na obrascu koji se nalazi u Prilogu 1. ovoga Pravilnika i njegov je sastavni dio.

(4) Plovidbenost komponenti zrakoplova utvrđuje se prema propisima i tehničkim zahtjevima proizvođača zrakoplova ili komponenti i ovim Pravilnikom.

Članak 6.

(1) Potvrdu o plovidbenosti, svojim rješenjem, poništit će ili oduzeti nadležno tijelo za zrakoplov koji ne udovoljava zahtjevima kontinuirane plovidbenosti, ako se nadzorom utvrdi:

– da zrakoplov ne odgovara kategoriji, namjeni ili uvjetima za izdavanje Potvrde o plovidbenosti

– da je na zrakoplovu nastao nedostatak zbog propusta u konstrukciji, ugrađenom materijalu, postupku gradnje i homologaciji

– nepropisan način uporabe i/ili održavanja zrakoplova

– da je zbog nezgode ili nesreće vojnog zrakoplova došlo do znatnog oštećenja strukture zrakoplova ili njegovih sustava, a koji negativno utječu na čvrstoću strukture, performanse ili obilježja leta zrakoplova.

(2) Potvrdu o plovidbenosti, nadležno tijelo može poništiti ili oduzeti i na prijedlog GIO-a HRZ-a, kada su stvoreni uvjeti iz stavka 1. ovoga članka.

(3) Novu potvrdu o plovidbenosti nadležno tijelo izdat će na zahtjev GIO-a HRZ-a kada se ispune uvjeti za njezino izdavanje.

Članak 7.

(1) Za upravljanje i nadzor neprekidnih aktivnosti za osiguranje kontinuirane plovidbenosti zrakoplova i njihovih komponenti odgovorne su ustrojstvene jedinice VOO-a i Zapovjedništvo HRZ-a koje su nadležne za održavanje zrakoplova. Upravljanje i nadzor kontinuirane plovidbenosti zrakoplova i njihovih komponenti provode na temelju odobrenih priručnika za vođenje kontinuirane plovidbenosti.

(2) Ustrojstvene jedinice koje provode upravljanje i nadzor kontinuirane plovidbenosti izrađuju priručnike organizacije za vođenje kontinuirane plovidbenosti koje odobrava nadležno tijelo.

(3) Ustrojstvenoj jedinici koja provodi upravljanje i nadzor kontinuirane plovidbenosti, nadležno tijelo izdaje odobrenje za vođenje plovidbenosti zrakoplova, na neograničeno vrijeme. Izdano odobrenje nadležno tijelo može oduzeti ako nadzorom, koji provodi jedanput godišnje, utvrdi nesukladnosti s odobrenim priručnikom.

(4) Ustrojstvena jedinica za vođenje kontinuirane plovidbenosti mora imati osposobljeno osoblje za provedbu zadaća koje je odobrilo nadležno tijelo.

(5) VOO odobren za održavanje zrakoplova odgovoran je za izvršenje radova prema nalogu odgovorne osobe VOO-a i/ili Zapovjedništva HRZ-a za upravljanje i nadzor kontinuirane plovidbenosti, u skladu s postupcima definiranim u Priručniku za vođenje kontinuirane plovidbenosti, programima održavanja tipa zrakoplova i ovom Pravilniku, a koji uključuju provedbu:

– svih postupaka održavanja i pregleda za pojedini tip zrakoplova u rokovima i na način koji je određen programom održavanja i odredbama ovoga Pravilnika

– uklanjanja svih neispravnosti koje utječu na sigurnost leta, vodeći računa o vrsti i količini ugrađene opreme propisane u listi minimalno potrebne opreme (u daljnjem tekstu LMPO)

– radova održavanja po zrakoplovno-tehničkim inženjerskim nalozima

– radova održavanja prema direktivama i obavezujućim biltenima i prihvaćenim servisnim biltenima

– probnih letova u slučajevima propisanim programom održavanja

– dodatnih tehničkih zahtjeva koje je propisalo nadležno tijelo.

(6) Kontinuiranu plovidbenost zrakoplova nakon radova održavanja u I. stupnju (linijskog) održavanja potvrđuju ovlaštene osobe VOO-a, unošenjem zapisa u knjižicu održavanja zrakoplova.

(7) Kontinuiranu plovidbenost nakon radova održavanja u II. stupnju (baznog) održavanja ili izvanrednog pregleda, potvrđuje GIO VOO-a, izdavanjem Potvrde o vraćanju u uporabu, koja se izdaje na temelju Izvješća o provedenim radovima.

(8) Potvrda o vraćanju u uporabu nalazi se u Prilogu 2. ovoga Pravilnika i njegov je sastavni dio.

(9) U slučajevima kada se održavanje zrakoplova provodi u odobrenoj organizaciji održavanja potvrdu iz stavka 8. ovoga članka, nakon provedenih radova, izdaje ovlaštena osoba te organizacije.

(10) Potvrda o vraćanju komponente zrakoplova u uporabu nalazi se u Prilogu 7. ovoga Pravilnika i njegov je sastavni dio.

(11) Radi provedbe zadaća iz svoje nadležnosti i osiguranja kontinuirane plovidbenosti zrakoplova i komponenti, nadležno tijelo izdaje zrakoplovno-tehničke upute (ZTU) i zrakoplovne direktive o plovidbenosti.

Izvješćivanje o događajima koji utječu na plovidbenost zrakoplova

Članak 8.

(1) VOO ili OOO koji sudjeluje u održavanju zrakoplova dužan je nadležnom tijelu podnijeti izvješće o svakom stanju zrakoplova ili komponente koje utvrdi organizacija, a koje je rezultiralo ili bi moglo prouzročiti nesigurno stanje koje ozbiljno ugrožava sigurnost leta.

(2) Izvješće iz stavka 1. ovoga članka VOO ili OOO izrađuje i podnosi čim je to moguće, ali ne kasnije od 72 sata od trenutka kada je ustanovljeno stanje na koje se izvješće odnosi.

Tehnička sukladnost zrakoplova i zrakoplovne komponente

Članak 9.

(1) Za novi tip zrakoplova i zrakoplovne komponente prije uporabe provodi se postupak homologacije odnosno ispitivanje tehničke sukladnosti s tehničkim zahtjevima plovidbenosti.

(2) Homologacija je tehnički postupak kojim se za tip zrakoplova, zrakoplovne komponente ili materijala utvrđuje sukladnost s odobrenom konstrukcijom za gradnju zrakoplova i tehničkim zahtjevima plovidbenosti tako da ne iskazuje osobine koje ugrožavaju sigurnu uporabu.

(3) Homologacijska ispitivanja provodi ovlaštena organizacija za projektiranje na temelju Potvrde o ovlaštenju koju izdaje nadležno tijelo.

(4) Za zrakoplov ili komponentu koji je projektiran, proizveden i certificiran izvan Republike Hrvatske, te je nositelj certifikata tipa izvan Republike Hrvatske, nadležno tijelo može prihvatiti već provedenu certifikaciju i certifikat tipa koji je izdalo nadležno tijelo druge države ako je proveden proces međusobnog prepoznavanja nadležnog tijela Ministarstva obrane i nadležnog tijela druge države.

(5) U slučajevima certificiranja zrakoplova i komponenti, koji su nedovoljno obuhvaćeni vojnom regulativnom, nadležno tijelo će se rukovoditi odredbama Uredbe Komisije (EU) br. 748/2012 i/ili EMAR 21.

III. UVJETI UPORABE ZRAKOPLOVA I ZRAKOPLOVNIH KOMPONENTI

Funkcionalna ispravnost i tehnički let

Članak 10.

(1) Funkcionalna ispravnost zrakoplova je sposobnost zrakoplova za izvršenje letačke zadaće prema jednoj ili više namjena.

(2) Stanje funkcionalne ispravnosti zrakoplova određuje se prema listi minimalno potrebne opreme (LMPO) ili prema odluci odgovorne osobe VOO-a na temelju pisanog prijedloga GIO-a VOO-a.

(3) LMPO sadrži popis opreme, sustava i podsustava zrakoplova prema tehničkim uvjetima proizvođača i njihovoj namjeni i sposobnosti za izvršenje pojedine vrste zadaće.

(4) LMPO za svaki tip zrakoplova utvrđuje se na temelju priručnika za letenje određenog tipa zrakoplova.

Članak 11.

Stanje funkcionalne ispravnosti je sposobnost zrakoplova za izvršenje zadaće, a utvrđuje se kao:

– »stanje S« kada je zrakoplov potpuno tehnički i funkcionalno ispravan i sposoban za izvršenje zadaća u skladu s namjenom

– »stanje DS« kada je zrakoplov tehnički neispravan, ali je funkcionalno ispravan i sposoban za izvršenje zadaće koju može sigurno izvršiti prema jednoj ili više namjena

– »stanje N« kada je zrakoplov tehnički i funkcionalno neispravan i nesposoban za izvršenje zadaće.

Članak 12.

(1) Zrakoplovu koji je tehnički neispravan prelet do mjesta održavanja (tehnički let) može odobriti odgovorna osoba VOO-a na temelju pisanog prijedloga GIO-a VOO-a.

(2) Tehnički let izvan nacionalnog zračnog prostora odobrava zapovjednik HRZ-a, na temelju pisanog prijedloga GIO Zapovjedništva HRZ-a.

(3) Prilikom pripreme prijedloga za tehnički prelet zrakoplova, GIO VOO i GIO Zapovjedništva HRZ-a vodit će se nalazom nadležne ustrojstvene jedinice za vođenje kontinuirane plovidbenosti predmetnog zrakoplova, a po potrebi i nalazom projektne organizacije (DO).

(4) Tehnički let upisuje se u knjižicu zrakoplova i o tome se izvješćuje GIO Zapovjedništva HRZ-a.

Članak 13.